

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile se înapoiază.

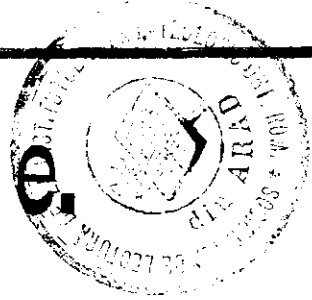
TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Procesele noastre.

— Raport special. —

Trei zile, Mercuri Joi și Vineri, a durat pertractarea proceselor noastre de presă, înaintea Curții cu jurați din Oradea-mare. În numărul nostru de Duminecă am și dat unele părți din decursul foarte interesant și instructiv al acelor procese. Dar din cauza că materialul sosise în ultimul moment și nu era timp a-l vărsa în forma convenită, și nici redactorul nostru nu era prezent, ca din noianul de însemnări despre decurs să verse fieștecă incident obvenit în formă fidelă și exactă: s'au strecurat în textul publicat și unele erori foarte supărătoare și absolut contrare cu principiile politice profesate de ziarul nostru. Îndeosebi față cu distincțiile pe cât de subtile pe atât de hotărâtoare și intransigente pe cari le facem noi Românii când e vorba de a distinge «naționalitatea română» de cea «maghiară» și când admitem existența, deși numai fictivă a unei «națiuni — nu maghiare ci ungare», s'au strecurat unele greșeli și erori de tipar cu mult mai de esență, de cât să le putem acele repara prin simple notițe rectificatoare.

D-acea ne simțim îndemnați a începe din nou publicarea, ca obștea românească să cunoască întreg decursul pertractării de trei zile.

În prima zi s'a pertractat un proces de o însemnătate mai mică, care însă prin contururile ce i-s'au dat atât din partea acușei cât și din partea apărătorului nostru Dr. Ioan Suciu, a fost ridicat la grad de un adevărat proces politic.

Premerselle acestui proces sunt următoarele:

În toamna anului trecut episcopul Ioan I. Papp a sfințit pompoasa biserică nouă din Săn-Miclăușul-mare. Din acest prilej poporațiunea d'acolo i-a făcut o primire strălucită, fiind improvizat și un banderiu de călăreți îmbrăcați în falnicul costum de «călușeri».

Protopretorul renegat de acolo *Hadfi* (Hadzici) supărat mai ales pentru acea, că toastele dela banchetul dat în onoarea prelatului nu s'au ținut, precum doria el, în limba ungurească ci toate românește, a prins mânie asupra președintelui comitetului aranjator valorosul fruntaș Dr. Nestor Oprean avocat în Săn-Miclăuș, șișca să se poată agăța de dînsul, mâne-zi după banchet a pornit cercetări peste cercetări sub titlul de frangresiune împotriva statului comise prin călușeri, cari purtau cocarde și brîuri românești.

Atât pe dl Oprean cât și pe preotul Ioan Popovici și învățătorul Atanasie Lipo-

van, i-a judecat ca pe instigatorii la *pedeapsă de închisoare* și pe deasupra amendă în bani ear pe flăcăi pe toți la amende de câte 10 10 cor.

Ziarul nostru avizat de aceste năzdrăvăniți ale fibirăului, firește, n'a întârziat a vesteji acest fapt prin termeni foarte aspri publicați în Nrul 18, din 17 Oct. a tr. sub titlul «Un fibirău nebun».

Pentru acest articol s'a intentat autorului Sever Bocu din partea procurorului reg. proces de calumnie și vătămare de onoare afirmativ comisă împotriva protopretorului Hadfi ca oficiant public.

Tribunalul regesc respinsese deja anterior acuza referitoare la calumnie și astfel Mercuri în 26-lea lună curente numai în chestiunea pretinsei vătămării de onoare avea să se judece.

În următoarele dăm textul incriminat:

Un fibirău nebun.

„Altfel nu-i putem zice fibirăului din Săn-Miclăușul-mare cu numele *Hadfi*, care s'a năpustit adevărat ca un nebun asupra bravilor Români de acolo.

Zilele trecute am publicat ucazul eșit din creerii scriinții ai voinicosului fibirău, prin care porunca ca să se ștergă inscripția românească de pe „Casa Națională” din Nerău.

Azi primim alta sentență, adusă de nebunul acesta prin care sunt osândiți domni Dr. Nestor Oprean, Ioan Popovici, Atanasie Lipoșan, la câte 2—2 zile închisoare și 100—100 cor., amendă în bani, apoi Ioan Moiescu Ioan Voichița, Eremie Oprea, Nicolae Iovanescu, Nicolae Fumor, Vasile Cherpenșan (Nr. 551), Vasile Cherpenșan (Nr. 1760), Nicolae Macinic, Ioan Ardelean, Vasile Farca, Ioan Bocenac, Constantin Cosor, Vasile Cherpenșan și Gheorghe Pescar la câte 10—10 cor. pedeapsă.

Acești din urmă sunt toți bărbați tineri, călușeri și crima lor este că au îmbrăcat haină călușerească, având pe dînsa obicinuitele colori române.

Ca să se vadă dreptatea judecării e destul să spunem, că în 1897 a fost p'aici episcopul catolic Dessewffy. Cu acest prilej Români, oameni cari știu cîste, l'au primit cu banderiu și banderiști și atunci tot în costume de călușeri au fost îmbrăcați ear fibirău și atunci tot *Hadfi* a fost. N'a pornit însă în contra nimănui cercetare.

De ce face pe grozavul acum? Ori pentru că d'atunci s'a făcut mai șovinist, ori că s'a supărat că noi Români, cărturari și țărani, *finem împreună* și din dragoste cătră neam, primim cu insufletire și strălucire pe episcopul nostru!

Nu ne permite spațiul foii să reproducem în întregime infamia asta a fibirăului *Hadfi*, care la urma urmelor va fi pusă și ea la dosarul multelor nedreptăți câte le îndurăm din partea alduitei noastre stăpâniri.

Ne mirăm însă că nu se găsește între Români de acolo, barem unul, mai voinic, care să-l ia de urechi pe descreeatul acesta și să-l scuture bine până ce îi va veni mîntea la cap.

Din lunga pățanie ne-am convins că numai în chipul acesta pot fi aduși la reson infumurații aceștia dornici de merite patriotice.

De altfel Dr. Oprean a făcut atât pentru sine cât și pentru ceilalți *ape.ată la vicișpan*.

Pertractarea I

Senatul tribunalului s'a compus din: *Millye Gyula* jude de tablă, președinte. Votanți: juriți de tribunal: *Szentlélek László* și Dr. *Korn Lajos*.

Acuzator: *Baróthy Pál*, subprocuror reg.
Apărător: Dr. *Ioan Suciu*.

Cu tea de jurați s'a constituit din următorii:

Bauer Nándor, timplar, *Zsigmond Ferencz*, preot reformat, *Béthy Lajos*, asesor orfanal, *Tomcsányi Sándor*, oficiant în cancelaria episcop. rom. cat. *Kajétán József*, tapersier, Dr. *Walner Ödön*, prototisc comitatens, *Biró Imre* scriitor la comitat, *Balogh Döme* privatier, *Valaszkay János*, pantofar, *Schenker Mihály*, econom, *Pásztor Lajos* pantofar, *Cseresnyés Albert* avocat.

Suplenți: *Ullman József*, negustor de vin, și *Voszka Ferencz*, pantofar. La sortarea juraților apărătorul s'a folosit de dreptul său de răspingere și astfel numai un singur jidan a ajuns între jurați și acela numai ca suplent.

Pertractarea s'a început cu interogatorul acuzatului. După luarea naționalului și după cetirea actului de acușă președintele a pus următoarele întrebări:

Preș. — Te recunoști de vinovat?

Acuș. — Absolut, nu.

Preș. Ce țintă ai avut deci cu publicarea articolului incriminat?

Acuș. Fibirăul *Hadfi* a ținut luni întregi sub adevărat terorism poporațiunea din Săn-Miclăuș. Am primit nenumărate plângeri despre isprăvile dlui protopretor, pe cari ca jurnalist nu le puteam ignora cu atât mai virtos, că tradau o urmărire tendențioasă îndreptată împotriva distinsului fruntaș Dr. Nestor Oprean și în contra a tot ce-i româneș și naționalist acolo. În pedeșirea dlui Oprean precum și a preotului și învățătorului de acolo pentru lucruri nevinovate: că flăcăi din Săn-Miclăuș au îmbrăcat costum de călușeri; în ucazul prin care a poruncit a se șterge de pe frontispiciul Casei naționale din Nerău, inscripția „Casa Națională” precum și în pedeșirea servitoarelor neapoaice cu câte 15 zile închisoare sub titlul c'ar fi făcut demonstrații cu tricolor româneș, eu am văzut un abus de putere oficială în serviciul șovinismului. Și fiindcă publicitatea este chemată a rupe coarnele astor fel de tendențe m'am ținut îndemnat dator chiar ca ziarist a infiera acest abus. N'am cunoscut personal pe dl *Hadfi* și astfel a-l ataca în onoarea-i privată de cetățean nici intenție nu puteam avea. Eu l-am criticat, desi aspru, ca pe funcționar abuziv, încât însă expresiile folosite s'ar putea referi și la onoarea-i personală, declar că atât n'am voit și regret, într'alte însă, susțin tot ce am zis și cer a mi-se da voce să dovedesc, fiind vorba de interesul public.

Preș. Ști d-ta, că folosirea de colori străine este oprită și că constituie delict?

Acuș. O știu, da, că demonstrații ostentative cu colori ale țerilor străine sunt oprite, dar tricolorul nostru nu e străin și apoi nici nu-s'a folosit cu intenția d-a demonstra în contra statului.

Ascultarea lui Hadfi.

Hadfi: Eu pretinseseam dela aranjatori să nu comită cumva demonstrații neieritate. Adevărat că mi-s'a spus dinainte că flacăii din banderiu au să înbrace costume de călușeri, dar eu n'am știut că acelea sunt provăzute cu culori străine.

Apărătorul: Ai mai văzut d-ta cândva în viață costume de călușeri folosindu-se?

Hadfi: La concertele, balurile da, ei zic că le au de 13 ani și sunt proprietatea comunei bisericești, dar eu mai înainte — nu știu cum —, nu observasem nici cocardele treiculare pe căciuli nici brfuri și ciucuri trei culori.

Apărătorul: Dar pe când, în 1897 au primit și Români pe episcopul Dessewfy în Sân-Miclăuș, fost-ai D-Ta și atunci pretor acolo și adevărat e că ș'atunci, cu banderiu, tot în aceste haine de călușeri l'au primit?

Hadfi: Eu atunci n'am observat pe costume culori străine.

Dr. Suci: Dar de pe Casa Națională din Nereu, pe ce bază ai ordonat să se șteargă inscripția „Casa Națională“?

Hadfi: Recunosc că nu există nici lege nici ordinațiune care să oprească astfel de inscripții, dar eu numai o singură națiune cunosc în Ungaria, pe cea „maghiară“ și astfel n'am putut admite ca altă națiune să aibă „casă“, de altcum inscripția respectivă stă și azi pe casa aceea, pentru că cei interesați au dat recurs contra ordinului meu și treaba a rămas într'atât.

Dr. Suci: Adevărat e că D-Ta trăiești cu Dr. Nestor Oprean în relații foarte încordate și l-ai denunțat și la camera advocațională în mai multe rânduri?

Hadfi: (Incurcat). Eu nu-l port mânie, dar e drept că totdeauna când se ivea ceva, am făcut arătare în contra lui la cameră pentru purtarea ostila statului, dar căutați-le, în nici una n'am cerut să-l pedepsească.

Dr. Suci: Dar cercetarea pentru vestitul „pom de Mai“ nu d-ta ai pus-o la cale în contra dlui Oprean, a familiei și a personalului său de serviciu?

Hadfi: Cercetarea eu am pus-o la cale, eu am pornit-o dar pretorele-ajutor al meu a adus sentința convincătoare.

Dr. Suci: Am la mână o copie a arătării D-tale către camera advocațională, îndreptată în contra lui Dr. Oprean, în care D-ta cu următoarele cuvinte „Oprean a dovedit că pe timpul când s'a pus pomul de Mai înaintea casei sale el era în Timișoara, deci pe dânsul eu l-am absolvat de acuza transgresiunii“ cu toate acestea în tot aceaș D-ta zici următoarele: „Nu e de crezut că avocatul Oprean să nu fie știut despre acest lucru, deci atrag atențiunea on. Camere asupra lui“. De ce-ai zis D-ta cătră Cameră deci, că D-ta l-ai absolvat, când acum te ascunzi la spatele pretorelui D-tale și cum ai înțeles ca să-l pedepsească camera, dacă din cauza absenței sale chiar și D-ta ai fost silit să-l absolvi?

Hadfi: E drept că pretorul Stojanovits l-a absolvat și nu eu, și chiar d-acea nu era pedecă ca eu să arat cauza și altui for competent.

Dr. Suci: Adevărat-e, că Casa națională din Nereu e proprietatea comunei bisericești d-acolo?

Hadfi: Da

Dr. Suci: Cunoști d-ta legea inarticulată, prin care oficios se recunoaște în patrie o biserică „gr.-or. națională română“?

Președintele: Vă rog, die apărător, nu pot admite, să pui sub adevărat examen de drept politic, pe vătămat. Dânsul aici nu e acuzat.

Dr. Suci: Mi se pare că n-ar ști să-mi răspundă, d-acea imi susțin a-l instrua mai târziu asupra acestei teme.

Intrebat Hadfi că oare pedepsirea acuzatului cu toate că acesta a declarat că n-a intenționat să-l ofenseze în onoarea-i personală, zice că pretinde pedepsirea lui, pentru că l-a diminuat acuzatul în demnitatea și reputațiunea-i de ofician public.

Trecând la dovezi, apărătorul cere citirea actelor referitoare la afacerea cu banderiu, din cari acte reese că ministrul a redus pedeapsa dictată de voinicosul Hadfi la minimală și în specie a absolvat pe dl Dr. Oprean și cei doi conșoți ai săi de sub pedeapsa de câte 2—2 zile închisoare de care-l învrednicise d-lui. Urmează apoi rechizitorul.

Baróthy Pál: Acuzatul a recunoscut că dânsul a scris articolul incriminat, dânsul l-a dat publicității și primește răspunderea. Române a

se judeca a) refereste-se oare articolul insultător la activitatea oficială a lui Hadfi? asta nici acuzatul n-o neagă dar e vădit lucru și din articol însuși b) este mai departe a se judeca, esepresile incriminate sunt oare de natură ofensatoare și asta e neîndoios. Prin urmare pretinde că acuzatul care și-a permis a ataca pe un ofician public în termeni atât de insultători, chiar pentru că respectivul veghiază fidel întru apărarea intereselor statului maghiar, să fie din partea juraților, ca cetățeni maghiari și patrioți, declarat de vinovat, dându-se astfel ofensatului satisfacție cuvenită și reparându-i-se autoritatea știrbită.

A urmat apoi pledoarul apărătorului Dr. Ioan Suci, a cărui discurs de apărare a durat 1 oră și 1/2, dar care regretăm că nu-l putem da mai la vale în întreg ci numai după însemnările manci, ce ni le-am putut face.

Dr. Suci: Incepe cu amintirea casului dela Hull, unde oameni speriați, îngroziți de fantasmă, în frica și spaima lor nebună au descărcat tunuri asupra pescarilor pacnici.

„Ce asemănare“ — continuă apărătorul — „în ce privește motorul psihic, între grozăviile dela Hull și între isprăvile patriotice ale d-lui fibirău Hadfi, care se năpustise asupra bieților flăcăi călușeri, se năpustise asupra nevinovatei inscripții de „casă națională“ din Nereu, și se năpustise asupra frunzelor verzi, cari cutează a îngălbeni la timp — cu o furie oarbă, cu desperarea omului, care să teme în mintea-i descompusă și de frunză și de iarbă“.

După aceasta introducere foarte nimerită și frapantă, dl Suci trece în pledoarul său la enararea și aprețiarea premerselor acestor procese. Vorbind de costumele călușerești, se provoacă la faptul că deși sute și mi de costume de aceste sunt și să folosească în țară, încă până acum nimenuia nu i-a venit în minte a se lega de ele sub titlu că sunt contrare statului. Ideea asta absurdă numai d-lui Hadfi — Hadzics i-a putut veni în minte.

Aminteste banderiu de 700 călușeri dela instalarea fericitului episcop Iosif Goldiș și remarcă frumoașă armonie în care au decurs festivitățile acelei instalări, fiind present chiar și ministrul-președinte de azi, contele Tisza.

„Ce chaos îngrozitor se provoacă“ — zice apărătorul — „dacă un Hadfi era pe atunci șeful poliției din Arad. Cum vână cu pandurii săi după cocarde și după brfuri domnul patriho...“!

Se provoacă la balurile tinerimii române din Orade, unde an de an se dansează »Călușerul« în costume veritabile românești, și nimărul nu i-a plesnit în minte a vedea în aceasta o demonstrație cu »culori de ale țarilor străine«.

Revine apoi la politizările »administrației« și la rolul de exponent șovinist al dlui Hadfi, pe care cu exemple din viață l'zugrăvește atât de fidel încât era vedită impresiunea ce o făcea atât asupra juraților, cât și asupra salei întregi, fixită cu auditor. Când ajuns la concluzie asupra firei administrației ungurești, și a stigmatizat-o cu cuvinte deși aspre, dar nimerite, președintele s'a aflat îndemnat a sări în apărarea fibraelor și vicșpanilor moderni, admoniând pe vorbitor. Dl Dr. Suci nu se lăsa însă conturbat în espunerile sale.

Incepe apoi a caracteriza mai de aproape faptele și poruncile lui Hadfi. Arată cum s'a năpustit asupra dlui Dr. Oprean, voind să-l arunce în închisoare pe nevinovate, cum s'a năpustit fără drept asupra inscripției legale de »Casa națională«, cum arată neștiința crasă în ale studiilor de drept public, negând că ar mai exista în țară și o alta »naționalitate« afară de cea »maghiară«.

Istoriștește cu deamănuntul denunțările la cari s'a dimis dl Hadfi în contra dlui Dr. Oprean, fapte nedemne de un om serios și funcționar public și pe urmă trece la expunerea cazului nostim cu pomul de Mai pus înaintea casei dlui Oprean.

După o profundă și foarte interesantă apreciere a acestui caz, și după apelare la simțul de dreptate al juraților, dela cari așteaptă să nu se deosească de a se înrola de apărător al abuzului și al volniciei, ci să achite pe acuzat, pentru că acesta a apărut libertatea publică prin organul său de publicitate, dl Dr. Suci încheie pledoarul său astfel:

„Volnicia de a judeca pe 2 ființe omenești și încă neromâne sub titlu că au înfipt un pom de Mai împodobit cu câteva pantlice roșii și albastru și mai presus de toate motivarea absurdă, că acest fapt d'aceea e punibil, pentru-că frunzele pomului împodobit au să îngălbenescă cu timpul și astfel atunci o să se compună din frunze și pantlice tricolorul român: sunt atât de revoltătoare, încât ori-ce ia zis Bocu în față D-sale, în chip de ocară, pe lângă faptul, cu care însăși și-a dejosit D-lui demnitatea și autoritatea minții sănătoase — numai a-l ridica mai putea.“

„Regret, că nu mi-se dă modru a Vă mai adresa, dlor jurați, mai o întrebare pe lângă cea pusă D-voastre din partea onor. Tribunal. Sunt adevărat sigur, că D-voastră ați răspunde la o întrebare a mea, că oare este un funcționar care pedepsește nemțoaice cu câte 15 zile închisoare, pentru-că »frunza îngălbeneste« la mintea sănătoasă? — cu un unanimitate: „nu“!

După scurta replică a procurorului Baróthy care a încercat să slăbească argumentarea apărării, dl Dr. Suci i-a mai reflectat cam următoarele:

Dr. Suci: „Neg absolut, că culoriile roșu-galbin-albastru, în forma în cari le aplică poporul Român din patrie, ar fi identice cu tricolorul României. Noi usăm de culoriile noastre, cari sunt cele ale Transilvaniei, și înzadar toate opintirile, nu este putere pe lume, care să poată stirpi dragostea inimii Românilui pentru acest tricolor al său.“

Mai replică apoi cu d'ameruntul la toate întortochierile acuzei și încheie provocând pe jurați a apera libertatea și imunitatea presei față de veleitățile de a oprima critica aspră. Le invoacă în memorie proverbul de »hodie mihi cras tibi« arătând că după suprimarea libertății presei românești, va veni rindul și pe cea maghiară.

Numeros public, mai ales românesc, asculta cu plăcere și drag expunerile frumoase ale vigurosului apărător, iar după încheierea apărării, în pauză, tineretul român din Orade a grăbit să-l felicite.

Rezumând apoi prezidiul argumentărilor contrare, jurații să retrag să răspundă cu verdict la următoarea întrebare:

„Vinovat — e acuzatul Sever Bocu ca autor în acea că în numărul 181 al »Tribunei populului a apărut în 17 Oct. 1903 prin cuprinsul articolului intitulat »Un fibirău nebun« a folosit esepresii dehoneștitoare la adresa protopretorului din Sân-Miclăuș Hadfi Károly, referindu-se la activitatea oficială a acestuia?“

Curtea cu jurați retrasă, după abea 5 minute s'a și prezentat iar în sala și prin vătavul lor Wallner Ödön se publică verdictul prin care acuzatul Sever Bocu este declarat cu mai mult 7 voturi de: vinovat.

Înainte de a se retrage senatul pentru stabilirea pedepsei, procurorul Baróthy cu o animosități încearcă a stimula pe juri la măsurarea unei pedepse cât se poate de aspre, zicând că momente agravante sunt cu droaia, în vreme ce împrejurări atenuante absolut nu sunt.

Apărătorul Dr. Suci combate argumentele și cere ca în considerarea împrejurărilor covârșitoare să se aplice §-ul 91 al. C. P. măsurându-se pedeapsa numai în bani.

Tribunalul, după consultare, publică sentința, pe care deja am anunțat-o în ziarul nostru și

conform căreia, acuzatul Sever Bocu, pentru o simplă vătămare de onoare la adresa unui „domn fibirău“ este judecat nu mai puțin decât la 14 zile închisoare și 100 cor. amendă în bani.

Apărătorul Dr. Ioan Suciu însușă recurs de nulitate în contra acestei pedepse neasămănat de grave și este a se spera că pe lângă toate... Curia reg. va reduce pedeapsa la simplă amendă în bani.

Recursul însușat s'a primit.

În numărul de mâne și cele următoare vom da decursul fidel al pertractării celorlalte două procese.

Paradoxe. Un solgăbirău numește pe o distinsă față bisericească „hiena diecesei“. Acesta îi face proces de vătămare de onoare și judecătoria absolvă pe solgăbirău pe motivul indignației patriotice a solgăbirăului față de fața bisericească care e o figură nepotrivnică. Și acum, că a apelat preotul acest fenomen al justiției maghiare, tribunalul din Arad ca for apelator nu a aflat chip a aduna într'un jumătate de an actele cerute în proces.

Un ziarist român zice că i nebun un fibirău maghiar, care în chip de ilustrație fie zis, condamnă pe niște oameni, cari pe „pomul verde de Matu“ cu care se onorează casele la Matu a atârnat pantlici albastre și roșii, cari vor da tricolorul românesc combinat, dacă frunzele se vor vestezi și îngălbeni. Tribunalul din Oradea-mare condamnă la închisoare de 2 săptămâni și amendă de 100 cor. pe ziarist pentru acest epitet de „nebun.“

Acum ori, că epitetul de „nebun,“ — după concepțiile justiției noastre, — este mai grav decât epitetul de „hienă“, ori că onoarea cetățenilor nu este egală. Dar câte concluziuni nu s'ar mai putea scoate din aceasta antiteză?

Pentru noi ca laici în cele juridice, este un paradox.

Congregația de toamnă a comitatului Arad.

— Raport special. —

Arad, 31 Oct.

De mult n'am avut o congregație atât de cercetată! Atât Ungurii cât și Românii sunt prezenți în număr aproape complet.

La ora 9 fișpanul Urbán Iván deschide ședința.

La ordinea de zi raportul vice-comitetului.

La cuvântul întâi avocatul Lázár Zoard, făcând o critică foarte aspră îndeosebi pentru ingerința abuzivă a oficianților comitatensii la alegerea de deputat dietal din Pecica.

Din partea Românilor ia cuvântul dl Dr. Ștefan C. Pop. Osîndă aspră și dreaptă a fost frumoasa vorbire a d-lui Pop la adresa sbirilor din fruntea comitatului. Într'un an ca acesta, când populațiunea este atât de crud lovită prin recolta mizerabilă, pe alocuirea amenințată cu foamete chiar, nici o măsură de ajutorare ori ușurare a sortiilor bietului popor, nu-i preocupă pe domni. N'au cărmuitorii acestui comitat nici o milă față de suferințele poporului românesc din acest comitat.

Birurile sunt a le noastre numai, ajutoarele-s pentru alții. În urma foametei și a mării rînced cu care se hrănesc bieții Români, s'a ivit pelagra. Piere Românul în patria lui care nu-i în stare să-l hrănească. Măcar că nimeni nu muncește așa mult ca dânsul. Dar așa zic dinșii: „să-l ia dracu pe

Român, numai domni să trăiască bine“. Nu primește raportul.

La împlinirea postului de fibirău al cercului Șiria, comisiunea de candidare în care a fost pus și șeful nostru Mihai Velici, candidează pe următorii: Faragó Imre, Édes Elemér și Heppes Aladár. Românul Cornel Novac, care asemenea a competat, se înțelege n'a fost pus în candidație. Românii n-au deci candidat și dintre două rele aleg a vota pe Édes Elemér. Părintele Iancu cu glasul stentoric strigă: *votare! votare!* Să trăiască Édes Elemér!

Se ordonează votarea. Resultatul: Faragó întrunește 160 voturi, Édes 81. Fișpanul declară pe Faragó de ales.

În urma alegerii lui Faragó, la postul acestuia s'alege Heppes Aladár, în postul ocupat de acesta până acum, Hanthó, iar în postul acestuia Schauer Gábor.

Se alege Dr. Csiky Tivadar de solgăbirău în Halmagiu.

Urmează propunerea comisiunii pentru dotarea fondului de pensuni prin o dare suplimentară de $1\frac{1}{2}$ % și punct 28) să se hotărască prin conclus, cum să se întrebuițeze darea suplimentară de 2% votată an, pentru completarea salariilor funcționarilor.

La punctul acesta i-a cuvântul întâi dl Dr. Ioan Suciu.

An de an — zice dl Suciu — întimpinăm propunerea de dări suplimentare în sarcina sermanului nostru popor. Și tot an de an, ne împlinim noi de pe aceasta bancă, datoria față de poporul nostru, stors sărăcit, protestând solemn în contra stoarcerii și a măduvei lui din oase. Se vorbea oare când-va despre Regele Matia că umbla printre popor, să-l cerceteze lipsele. Apoi recunosc că și d-l comite și vice-comite umblă printre popor, cu trenul până la Moneasa și înapoi, și din fereastra cupeului de clasa I, înc-ar putea vedea mizeria din toate părțile, dar să se fi interesat de nevoile populațiunii și îndeosebi anul acesta când dezastrul economic este așa de mare — nimeni n-a auzit.

Ba cei mai mult, am auzit din gura dlui vice-comite în sala aceasta mai deunăzi cuvinte, ce ne-au îngrozit, când pentru a ponegri poporul nostru a povestit istorioara cum d-sa umblând printre poporul românesc, cu gândul să-l ajute a fost nu numai rău primit, dar chiar amenințat. Mă mir de naivitatea d-lui vice-comite, pe care n-o întrece decât ura sa față de tot ce-i românesc. A mers dl vice-comite la popor să-l îmbie cu pâne și acesta n'a primit pânea, ba din contra ar fi voit să-l și bată. Protestez ca un funcționar într'un post în care am aștepta serioșitate, să vină cu astfel de obiecțiuni naive și insipide.

Ce avem să decidem la punctele 27 și 28?

Avem să ne întrebăm, că oare poporul nostru, poate ori nu, suporta aceasta nouă povară? Dați-vă seama d-lor, că deja de pe acuma a început poporul nostru la mălăiu, care-l mânăncă fără sare, căci n'are bani pe sare, și dați-vă seama de ce va fi mai târziu când nu le va rămânea bieților oameni altceva, decât să ia lumea 'n cap, pentru că vice-comitele, marele poet, n'are sentiment pentru aceste nevoi.

Trecând la funcționari, arată cum stăpânirea pe funcționari punibili îi pune în penzi grase. Are stimă față de funcționarul constiunțos și de cinste, dar poporul român din acest comitat își are bine fixată părerea despre actualii săi oblăduitori.

Mai aduce în memorie și comitetul suprem zicala, care i-a dedicat-o ziarul „Függetlenség“ că „A merre én járok, még a fák is sirnak“ (Pe unde eu umblu, plânge și pământul).

Nu primește propunerea și cere votare nominală, și la votarea dării suplimentare, și, ca cele 2% dare suplimentară de an, să se folosească spre ușurarea miseriei din anul acesta.

La cuvântul apoi părintele Cornel Lazar, care combate asemenea noul arunc. E foarte frumos că domni să îngrijesc de dânsii, dar crede că și de popor ar trebui grijă. În părțile Butenilor și Halmagiului mizeria va fi cumplită. S-alătură la propunerea lui Dr. Suciu.

Se ordonează apoi votare nominală.

Fiind deja cătră amez, mulți dintre Români nu mai erau prezenți. Impotriva dării suplimentare au votat:

Ambrosie Ungurean, Ghera Crăciun, Giura Popescu, Dimitrie Popovici, Ioan Burza, Axente Secula, Iuliu Bodea, Nicolae Boscai, Simeon Buda, Ioan Musca, Roman Giorogar, Ioan Georgia, Iuliu Groșorean, Aurel Iancu, Ioan Ghilb, Cornel Lazar, George Lupșa, Nicolae Lazarescu, Traian Magher, Ioan Nicula, Nicolae Pap, Vincențiu Pantoș, George Popovici, Ioan Popovici, Sinesie Șerban, Dr. I. Suciu, Traian Terebenț, Traian Vațian, P. Vancu, Mihai Veliciu, Procop Givulescu, Șteva Ponta: 35 de tot; pentru arunc însă s'au dat 144 voturi.

Cu privire la întrebuițarea dării de 2% s'a primit asemenea propunerea comisiunii permanente cu 118 voturi împotriva propunerii dlui Suciu care a întrunit 24 voturi.

Ședința se continuă.

Propaganda catolică în România.

Cu ocaziunea măsurilor disciplinare, pe care ministerul de instrucțiune al României a fost nevoit să le iee față cu instituțiile de educațiune înființate în țară de cătră călugărițele din ordinul „Notre Dame de Sion“, s'a discutat mult, adeseori cu multă pasiune cestiunea propagandei, ce preoțimea romano-catolică face în România. Sunt cu toate aceste și astăzi mulți aceia, care nu-și dau seamă, de ce anume e vorba și au rămas surprinși de modul, cum guvernul României a rezolvat cestiunea.

În România confesiunile s'au bucurat totdeauna și se bucură astăzi toate de aceeași libertate și pot să se organizeze, să-și susțină bisericile și școlile și să-și instituiască autoritățile culturale după buna lor chibzuire. Preoțimea romano-catolică poate să se folosească și să și folosește de libertatea aceasta chiar mai mult decât cea ortodoxă, care stă sub ascultarea autorităților politice, și nici odată romano-catolicii nu au avut cuvinte de a se plânge și nici nu s'au plâns, că sunt jigniți ori că nu li-se dă destulă ocrotire.

E însă străină preoțimea romano-catolică în țară. Archiepiscopul din București și Episcopul dela Iași sunt „in partibus infidelium“, stau deci sub ascultarea directă a sfântului Scaun papal și sub protecțiunea statelor, care au supuși romano-catolicii în România. Preoțimea atârnată de dânsii e dar și ea străină în întreaga ei organizațiune. Puținii cetățeni români, care stăruie în legea romano-catolică, nici nu au avut vreodată, nici nu țin să aibă o organizațiune alor proprie, ci întreaga biserică romano-catolică e considerată ca fiind a străinilor stabiliți în România, în ale căror afaceri culturale guvernul țării nu se amestecă.

Se folosește fără îndoială preoțimea romano-catolică de libertatea ce i-se lasă și spre a face propagandă. Ea are, pe cât știm, chiar datoria canonică de a-și da silința să-și sporească turma de credincioși. Dacă se pot propaga în România ori-și-ce idei, poate să se propage și ori-și-ce credință, și greșesc aceia, care iau cele petrecute drept un început de luptă pentru combaterea propagandei catolice.

Românii azi în viață sunt pătrunși de simțământul, că pentru poporul român e cestiune de pozițiune culturală să-și păstreze ortodoxia în mijlocul lumii ortodoxe, unde l'a aruncat soarta, și să ridice la o mare strălucire forma drept credincioasă a creștinismului. Dacă străinii sunt în ceea ce privește sângele, Românii țin să fie frați cu vecinii lor în ceea ce credințele și tradițiunile culturale și ei nu ar mai avea în orientul ortodox nici un rost, dacă s'ar lăpăda de ortodoxie.

Indeosebi oamenii politici ai României, privind lucrurile din punctul de vedere al rațiunii de stat, nici nu discută cestiunea, dacă forma ortodoxă ori cea catolică a creștinismului e superioară și consideră drept niște opintiri zadarnice silințele preoțimii romano-catolice de a face proseliți printre Români. Acela, care se lăpăda de ortodoxie, se lăpăda de străbunii lui, părăsește tradițiunile țării sale, se face pe sine însuși străin în mijlocul neamului său, — și cu anevoie se găsește între Români asemenea oameni lipsiți de conștiința comunității de viațuire. S'ar putea însă, cred unii, ca zeloasa preoțime catolică să facă proseliți printre numărșii Evrei din România, ceea ce se potrivește cu chemarea ei «in partibus infidelium», și acesta e cuvântul, pentru care naționaliștii zeloși ca dl A. D. Xenopol și mulți alții mai ales din Moldova îi spriginesc în toată sinceritatea pe catolici ca pe niște aliați firești în lupta lor contra spiritului semitic.

Nu a fost dar vorba de vederile religioase ale călugărițelor catolice, pe care toată lumea le respectează ca călugărițe, ci de niște institute de educațiune și de instrucțiune, care nu funcționau potrivit cu legile țării și ale cărora direcțiuni nu voiau să țină seamă de îndrumările date de suprema autoritate a țării în materie de învățământ.

S'au petrecut în acele institute lucruri, care nu se pot tolera în o societate rațional organizată, și chiar dacă între eleve nici una nu ar fi fost Româncă, ministerul de instrucțiune publică era dator să priveghieze, ca copiii să nu-și pierdă timpul de geaba și să nu iee apucături rele, căci stricăciunea se revarsă asupra întregii societăți. Cu atât mai virtuos avea datoria aceasta, când știa, că cele mai multe dintre eleve sunt fete născute din părinți Români. Cercetarea s'a făcut pentru-ca să se constate, dacă e ori nu adevărat, că directoarele acelor institute nu voiau să se supună, că în acele institute elevele primiau instrucțiune și educațiune de la persoane lipsite de cuvenita cualificațiune și că multe din eleve se stricau. Această cercetare s'ar fi făcut și dacă nu călugărițe catolice, ci diaconise protestante ori maici ortodoxe ar fi condus institutele.

E învederat, că prin aceasta biserica romano-catolică nu putea să fie jignită în vre-un drept al ei, căci, străină fiind, nu are pozițiune constituțională în statul român, ci participă numai la libertățile ce în România li-se lasă în anumite condițiuni tu-

turor oamenilor. Și nici se gândește cine-va s'o lipsească de vre-una din aceste libertăți.

»Primejdia catolică«, dacă va fi existând, nu prin luptă aspră are să fie înlăturată, ci prin ridicarea cultului divin, prin împodobirea bisericilor române, prin îmbogățirea literaturii bisericesti, prin cultivarea simțământului religios, prin înzestrarea cu cultură și cu autoritate a clerului român, prin înălțarea bisericii în fruntea așezămintelor naționale, — ceea-ce se și face încetul cu încetul.

D I N D I E T A .

— Ședința dela 29 Octombrie. —

În ședința de Sâmbătă s'a continuat dezbaterea asupra proiectului pentru regularea râului Raba. Primul a vorbit Bolgár Ferencz pentru proiect, iar Kubik Bela s'a atașat la proiectul de rezoluțiune al contelui Battyány Tivadar (ca adecă proiectul să fie transpus comisiunii pentru afacerile de regulare a apelor). Poporulak Rakovszky István a propus ca proiectul să fie transpus la comisiunea financiară. După ce a mai vorbit câteva cuvinte și Günther Antal, președintele propune ca până Joi să nu se țină ședință. Atunci va motiva și Kossuth Ferencz propunerea sa înșinuată în afacerea războiului din Extremul Orient. — Dar cu revizia ce va fi? — strigă Polonyi Géza. Din dreapta grăbira câțiva cu răspunsul: Va fi și revizia, n'aveți grijă! Stabilindu-se apoi ordinea de zi pentru ședința viitoare, președintele ridică ședința.

Războiul ruso-japonez.

Londra 29 Oct. Apărătorii se pregătesc pentru ultima luptă exasperată pe moarte și viață. Granatele japoneze au aruncat în aer magazinul de iarbă de pușcă rusească. În urma acestei exploziuni mai multe vase ruse s'au scufundat.

Londra, 29 Oct. Din cartierul general al lui Kuroki se vestește: La sud de Saho Rușii au fost goniiți și din ultimile pozițiuni.

Tokio, 29 Oct. Din cartierul general al lui Kuroki se telegrafează că la 27 Japonezii au luat Vaikaoșan. Lupta a durat dela 8 oare dimineața până d. a. la 4 ore. Rușii cari au pierdut 200 soldați, s'au retras la Saho.

Regiunea dintre fluviile Hunho și Taitsiho.

Din *Neue Freie Presse*:

Teritoriul dintre fluviile Hunho și Taitsiho este despărțit în două terenuri deosebite prin marea șosea mandarină care leagă Mukdenul cu Liaoiangul. Partea vestică face parte din șesul central al fluviului Liao, iar cea răsăriteană e străbătută de lanțul munților Dalin. Acest lanț se ramifică de acela al munților Șamușan aproape de trecătoarea Taipinlin, 26 kilometri la sud de orașul Sitsintin, și se întinde pe o lungime de 125 kilometri spre apus până la satul Șahoepe, pe șoseaua mandarină. Acest șir de munți are o lățime de 6—11 kilometri. Pe distanța lungă de 82 kilometri, între trecătorile Taipinlin și Kautulin, înălțimea lor este de 460—600 de metri, iar cea din trecători nu e mai mică de 460 de metri. La apus de pasul Kautulin, muntele Dalin se înclină repede, pentru ca la o distanță de 20 kilometri încolo să se prefacă într'un lanț de dealuri înalt de 150 de metri. În răsărit, muntele prezintă înălțimi destul de dese, cari spre apus devin din ce în ce mai mici, astfel că la pasul Kautulin nu mai sunt de cât înălțimi pleșuve, ale căror coaste sunt acoperite ici-colo cu tufărie săracioasă. În multe puncte, Dalinul e tăiat de văi adânci, cari sunt destul de populare și bine cultivate. Lărgimea văilor și de-

simea populațiunii crește înspre vest. Din masivul principal al Dalinului se ramifică foarte multe ramuri laterale dintre cari unele se întind printre fluviile laterale ale Hunhoului, spre nord, iar celelalte între fluviile laterale ale Hunhoului, spre sud. Dintre aceste din urmă se remarcă în deosebi lanțul care la Kautulin se întinde 20 de kilometri spre sud, se împarte apoi în două părți, dintre cari una merge direct spre sud și se termină la satul Boensiku (a fluviul Taitsi), cealaltă merge în direcție sud-vestică și se termină la Liaoiang. La înălțimile acestea din urmă se află minele de carbuni dela Iantai, cari sunt proprietatea drumului de fer din China răsăriteană. Muntele Dalin și ramificările sale pot fi trecute în diferite direcțiuni. Prin unele trecători ca Vaululin și Kautulin etc. duc șosele foarte bune cari cu toată înclinarea și înălțimea acestor trecători permit trecerea artileriei și a trenurilor militare. Alte trecători cum e de ex. Ceașanlin, la sud de satul Paninpu, sunt străbătute numai de cărări rele ce nu pot fi folosite de artilerie. E de observat că după fiecare anotimp ploios, drumurile prin trecători sunt impracticabile; puține din ele pot fi restabilite, iar pe celelalte nu pot trece decât pedestri și animale de povară. Ramificațiunile nordice ale Dalinului formează valea largă a fluviului Hunho, care începe la Fușuncheon, se lărgiște tot mai mult și la Mukden se îmbină cu șesul central. Ramificările sudice ale Dalinului se întinde aproape de tot de fluviul Taitsi și închid valea strămtă a acestuia. În apus, ramificările sudice ale Dalinului ajung până la șoseaua mandarină, ca un lanț de dealuri spre vest și sud-vest. Lanțul Dalinului formează pe totu marș corpuri de trupe o piedecă de mișcare în direcțiunea nordică și sudică. Șesul central ce începe la vest de șoseaua mandarină e destul de neted, cu o mică înclinare spre sud; numai pe alocurea se află mici coline de nisip de alungul Hunhoului, și mici grupe de dealuri mici cu totul izolate. Scoarța terenului costă dintr'un strat de pământ negru gros de 1—1,2 metri, cu substrat nisipos, de aceea e foarte roditor; numai pe alocuri se găsește amestecuri de lut. În partea aceasta sunt foarte multe drumuri, cari însă cea mai mare parte sunt rele în timpul ploios, mersul pe ele e foarte greu. Din cauza miciei înclinări a șesului, apa n'are nici o scurgere, astfel că după perioada ploilor, șesul e plin de belți mari.

Toate fluviile din regiunea în chestiune pot fi trecute în anotimpul secetos, de și în multe puncte vadurile sunt adânci și greu de trecut. Cele mai principale fluviu sunt la stânga de Hunho: Sutsiho, care la Ingan se varsă în Hunho; e lung de 100 kilometri: în anotimpul secetos poate fi trecut pretutindeni; în cel ploios, e un torent turbat; la gură are o lărgime 60—100 metri: adâncimea lui e de 15—60 cm.; albia e pietroasă, țărniți mici și nisipoși; apa bună. La dreapta de Taitsiho: Saho, lung de 84 kilometri; poate fi trecut pretutindeni; ia Șhopu taie șoseaua mandarină, Siho, seamănă mai mult a canal, se varsă în Taitsiho, e lat de 30—40 metri, adâncimea de 30 cm. — 3 metri

Linia ferată e lungă de 63 klm. cu patru stațiuni: Liaoiang, Iantai, Șatopu și Mukden. Linia e simplă, pe ea se află patru poduri, dela Iantai se ramifică linia ce duce spre ost cărăbunii în Motsișan, e lungă de 16 kilometri și are două stații.

Calea mandarină e lată de zece metri și și șase lată: dar numărtoasele cursuri de apă ce o taie o inundă în multe puncte în timpul ploilor mari și o fac impracticabilă pentru transporturi grele.

În această regiune sunt foarte numărtoase sate, mai cu seamă șesul e presărat cu ele, îndinderea satelor e foarte mare, cuprinzând adesea peste o sută de gospodării, mai sunt apoi multe ferme răslețe foarte mari, unele dintre ele pot adăposti un escadron întreg. Toate clădirile fermelor mai bogate sunt împrejmuite cu ziduri de piatră și cărămidă și de departe seamănă cu niște forturi. La răsăritul liniei ferate, în partea deluroasă, satele sunt în vale, cele mai multe mici și sărace. Satele compuse din 50—100 curți sunt înconjurate cu ziduri, fiecare sat are mai multe temple împrejmuite cu zid. Toate satele din șesul central sunt apărate prin valuri de pământ și gropi în contra inundațiilor. Aceste valuri sunt făcute și pentru

apărarea contra Hunuzilor. De aceea cele mai multe sate din aceea regiune formează puncte bune de apărare care pot rezista mult chiar și la cel mai violent foc de artilerie.

Conflictul anglo-rus.

Conflictul dintre Anglia și Rusia a mai pierdut din caracterul său acut și este pe cale să fie aplanat. Anglia, precum am anunțat în numărul trecut s'a învoit la exmiterea unei comisii mixte pentru a examina întreaga afacere de litigiu. Ca arbitru va funga Olanda, ca neinteresată în afacere. Relațiile dintre ambele imperii vor deveni earăși amicale deși prin umilirea Rusiei. Cu atât mai naivă și ridicolă, pare amenințarea admiralului rus, Rosdenstvenski care singur poartă vina pentru acest conflict, că el este gata să îndrepte tunurile (!) asupra acelor vase engleze, care ar îndrăzni să-l oprească în drumul său.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 31 Octombrie 1904.

— **Desvălirea statuei Majestății Sale Regelui și Reginei Elisabeta** s'a întâmplat zilele trecute în orașelul Rohoncz lângă Kőszeg. Rohoncz are 400 locuitori și e clădit la poalele unor dealuri, acoperite de vii și de grădini, unde să fac poame foarte vestite. Statuele au fost dăruite orașelului de deputatul locului, de Szájbély Gyula. Tot în zilele trecute a fost desvălit pe piața mare din Cluj și statua Sfântului Gheorghe.

— **Carmen Sylva.** Din incidentul ultimei petreceri a familiei regale române la Iași, M. Sa Augusta regina Elisabeta a cercetat și o școală populară de fete, care poartă numele „Carmen Sylva“. Reginei i-s'a făcut aici o primire însuflețită din partea elevelor, care i-au oferit buchete de flori, ear o fetiță a rostit o poezie, în care se preamărea regina. Regina după asta s'a întreținut mult cu fetițele, dela care a întrebat, dacă știu ele cine este Carmen Sylva. „Da știm, răspune una dintre eleve, ea este regina noastră, ear Carmen Sylva li este pseudonimul ei literar“. Și știți voi ce înseamnă Carmen Sylva? întrebă din nou Augusta Doamnă dela fetițe, care începură să prindă curagii. Micuțele tăceau, neștiind nici una să răspundă la întrebarea asta. „Atunci vă voi spune eu ce înseamnă, răspune regina. „Apoi știți, când eram și eu mică ca și voi, îmi plăcea nespuse de mult să mă plimb prin pădure și să ascult cântecul paserilor. Când doream să cânt și eu ca ele! Și născându-mi-se aceasta dorință, mi-am luat numele de scriitoare „Carmen“ — Cântare „Sylva“ — pădure.

— **Invitare.** Comitetul parohial ort. român din Zlagna vă invită cu tot onorul la concertul ce-l va presta corul bisericii din incidentul sfințirii acesteia Marți la 8 Noembrie n. ziua de „Sf. Dumitru“. Inceputul precis la orele 8 seara. Prețul: locul I. 2 cor., II. 1 cor. 60 fl., III. 1 cor. 20 fl., loc de stat 1 coroană. Contribuțiile și ofertele marimimoase se vor cvita publice. NB. Venitul curat este destinat pentru acoperirea speselor împreunate cu pictarea bisericii. Programa. I. „Ziua a apus“, cor bărbătesc. II. „Curcanii“, scenă militară. III. „De or trece anii“, duet. IV. „Fete casnice“, cor bărbătesc. V. „Suvenire de Sinaia“, duet. VI. „Rugămintea din urmă“, declamațiune. VII. „Sai Române, sai în joc“, cor bărbătesc. După producțiune, petrecere cu joc.

— **Incident în dietă.** În timpul ședinței de Mercuri a dietei și pe când vorbea deputatul Kossuth, un individ din galerie, îmbrăcat ca lucrător, a aruncat în incintă un mare număr de foi tipărite conținând o scrisoare deschisă către Camera, iscălită de contele Ion Buttler.

Acesta spune că e nepotul unui alt conte Ion Buttler, imigrat în anul 1809 din Bavaria în Ungaria, unde a cumpărat întinderi vaste de pământ.

Acest Buttler a murit în 1841 lăsând un testament depozitat la casa Magnaților. Pretinsul nepot al defunctului s'a adresat în zadar președintelui Casei Magnaților.

Acesta nu i-a răspuns nimic. Astfel a crezut de cuviință să se adreseze deputaților.

Individul a fost condus în cancelaria Camerei, unde a declarat că e cu adevărat contele Ion Buttler.

Actualmente dânsul e lucrător la o fabrică. Ușierii l'au predat apoi poliției.

— **Rescoala tribului Hotentotilor.** Revolta triburilor hotentote din Africa germană devine tot mai gravă. Germanii vor avea de luptat cu greutate mari până vor reuși a învinge pe Hotentotii, fiind că aceștia sunt foarte războinici, țințași minunați și militari desăvârșiți: Hotentotii se pricep foarte bine în alegerea terenurilor bune de luptă și fiindcă sunt cavaleri desăvârșiți, ei au mobilitate extra-ordinară. Afară de aceasta, fiind foarte sobri, Hotentotii n'au nevoie de multe provizii așa că pot duce mult timp războiul.

Triburile hotentote au îngrămădit din vreme muniții colosale în vederea războiului.

— **Procesul ofițerilor francezi acuzați de falsuri.** Din Paris se vestește: În cursul interogatoriului ce i-s'a luat la audiențe de ieri, ofițerul D'Autriche a recunoscut, în fața consiliului de război, de a fi operat oarecare ștersături în scriptele de contabilitate, dar fără intențiune criminală.

Capitanul Marochal susține că a remis la Zürich o sumă de 25.000 franci spionului designat sub pseudonimul de „Austerlitz“. Acesta a dat o chitanță de primirea banilor care însă a fost pierdută.

— **O masă la Eliseu în onoarea regelui Greciei.** Din Paris se telegrafează: Un dejun a avut loc Vineri la Elizeu în onoarea regelui Greciei.

Printre invitați erau ambasadorii Angliei și Rusiei, ministrii Greciei și Danemarcei, cu doamnele lor, președinții corpurilor legiuitoare d-nii Falieres și Brisson, președintele consiliului, Combes, ministrul afacerilor străine Delcassé și notabilitățile coloniei grecești.

— **Neecrolog.** *Dimitrie Blajovan*, pretor în pensiuie, a răposat în etate de 38 ani, după un morb greu și îndelungat, în 26 Octombrie 1904, în spitalul alienaților din Angyalföld. Rămășițele pământești ale iubitului defunct se vor depune spre vecinica odihnă din casa mortuară a spitalului din cerent VI., Hungaria-ut 75 în cimiterul central din Budapesta Sâmbătă în 29 Octombrie st. n. după amiază la 2 ore. *Budapesta*, la 27 Octombrie st. n. 1904. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată. Văduva Iconia Blajovan, ca mamă. Simeon Blajovan, ca frate.

— **Nicola de Șuștai**, președinte de tribunal reg. în pensiuie, ș-a încheiat firul vieții, după suferințe îndelungate, Joui în 17/27 Octombrie a. c. în etate de 69 ani. Despre această dureroasă pierdere subscrisul Comitet înștiințează pe toți cunoscuții și stimătorii mult meritatului răposat. Rămășițele pământești ale neuitatului răposat, care și-a dedicat viața și averea sa binelui obșteșc, se vor ridica din spitalul cetățenesc și se vor transporta Sâmbătă, în 16/29 l. c. la orele 2 p. m. la capeia din Groaveri, unde se va ținea serviciul funebru și apoi vor fi depuse spre vecinica odihnă în cimiteriul Bisericii gr.-or. române din Bărnești, Duminecă în 17/30 l. c. la orele 90/2 Brașov 15/28 Octombrie 1904. Comitetul parohial al Bisericii Sf. Adormiri din Cetatea Brașovului.

— **Arestarea unei contese.** Poliția de siguranță din București a arestat Mercuri noaptea în urma cererii parchetului din Lausanne, pe o doamnă cunoscută sub numele de „contesa Hélène de France“.

Această doamnă locuia la hotel Boulevard. Ea fusese pusă sub supraveghere de câte-va zile și Mercuri noaptea a fost arestată. Se pare că această doamnă ar fi implicată într'un mare furt de bijuterii.

— **Accidentul de automobil dela șosea în București.** Un accident de automobil s'a întâmplat în piața Victoriei, la capătul șoselei Kisseleff.

Frații Ressel veneau în automobil spre calea Victoriei cu cea mai mare viteză pe care au pu-

tut-o da motorului. Se mai aflau în automobil d-nii căpitan Polimeridi și Severeanu.

În piața Victoriei automobilul s'a izbit de un morman de pământ. Dl Ressel a voit să facă atunci o curbă, se ciocni, însă, din cauza iuteții, de un felinar. Felinarul fu rupt, ear automobilul sfărțiat. Dl Ressel s'a rănit și a fost dus imediat la o farmacie, unde a fost bandajat.

— **Cât costă pe Franca alcoolul.** Cifrele următoare sunt mai vorbitoare decât toate discursurile.

— Prețul alcoolului consumat într'un an: un miliard două sute milioane de fr.

— Valoarea zilelor de muncă pierdute în fiecare an, din cauza beției: 960 milioane de franci.

— Valoarea vieților omenesți stânse în fie care an de tuberculoză de origine alcoolică: 400 milioane de franci.

— Valoarea zilelor de muncă întrebuințate în fiecare an pentru a produce alcool: 360 milioane de franci.

— Cheltueli anuale cu căutarea alcoolicii în spitale, etc.: 70 milioane de franci.

— Cheltueli făcute cu represiunea crimelor și delictelor comise sub influența alcoolului: 10 milioane de franci.

În total: trei miliarde franci costă pe Franca, în fiecare an, alcoolul. Și încă oameni competenți susțin că această cifră e sub adevăr.

Așa că dacă socotim că impositele se urcă în Franca la 3 miliarde și jum. de franci, vedem că suprimarea alcoolismului ar avea un rezultat financiar comparabil cu desființarea tuturor impozitelor.

— **Mătăsăritul în comitatul Haidu** în comitatul acesta până acum în 9 comune se produce mătăsă. Cei 72 oameni, cari să îndeletnicesc cu mătăsăritul, la olaltă au căpătat 1876 cor. cam 25 coroane fiecare. Unul dintre ei a căpătat 146 coroane.

— **Un filantrop.** Edmund Neuschloss, mare industriaș și inginer din Budapesta, a lasat 400.000 coroane pentru zidirea unui sanator pe sama muncitorilor bolnavi de plămâni.

— **Nicăiri ea în America.** Nicăiri în lume nu să întâmplă mai multe nefericiri pe tren decât în America. S'a dovedit, că în anul 1903 au murit în urma acestor nenorociri 9934 oameni, adică mai mulți decât în războiul american-spaniol.

— **Prinderea unei părechii ucigașe.** Zilele trecute au fost prinși în Paris ucigașii Ioan și Francisca Klein, cari uciseră pe un bătrân proprietar, Sikora din Viena, pentru a-l jefui.

— **Comună pustită de foc.** Zilele trecute după amiază comuna Apátfalva (com. Borsod) a fost de tot pustită de un foc uriaș. Nu a rămas neatinsă de flacări aproape nici o casă, iar bucatele și nutrețurile au fost arse scrum toate.

— **Dezordine în Rusia.** Cu ocaziunea mobilizării, o mulțime de țărani a spart ferestrele și a forțat prăvăliile tîrgului, apoi a atacat casele evreești și creștine.

În câteva localități din provincie s'au produs de asemenea dezordine.

Ordinea a fost apoi restabilită.

Nu s'au produs însă dezordine antisemite în accepțiunea strictă a cuvântului, după-cum s'a pretins în alte rapoarte.

Cu ocaziunea mobilizării rezerviștilor, s'au produs ieri dezordine.

Rezerviștii au dărâmat toate prăvăliile și câteva case evreești.

Seara au fost jefuite și apoi incendiate câteva prăvălii.

Trupele au intervenit și au pus capăt jafului. Pagubele se ridică la 200.000 ruble.

Atragem atenția on. public asupra anunțului a lui *Igaz Sándor*.

Unii savant-literat voiajor.

Trăiești în sf. rele senine,
În ideal cu dimenziani,
Te lapezi d'astă omenire
În gândurile-ți de genuni...
Dar când ajungi și prin saloane
Îți uiți misiunea de subtil:
Mai rău ca ori-ce burtă-verde,
Ajungi la grad de imbecil.

Tromf.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geogăului, Sibogaului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diversse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți se pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

390—9

A apărut:

Istoria narurală cu referință la igienă. Manual didactic pentru școlile primare de I. Tuducescu, inv. în Lipova, cuprinde: Impărăția animalelor (zoologia), Impărăția plantelor (botanica); și împărăția mineralelor (minerologia). Ed. VIII. Cu ortogr. „Acad. Române“. Prețul unui exempl. 40 banii. Arad 1904. Tipogr. lui Leopold Réthy și fiu.

A apărut:

Tipuri din Istoria Ungariei, manual de învățătură pentru școlile primare de Ioan Tuducescu, inv. în Lipova. Ed. IV. cu ortografia „Acad. Române“. Prețul unui exempl. 40 banii. Arad 1904. Tipogr. lui Leopold Réthy și fiu.

Felurimii.

Pantoful și politica. Că principii puternici au stat sub pantof, e un lucru cunoscut. Politica femeii casnice a jucat în toate timpurile și la toate popoarele, rol.

Pantoful a avut adeseori influența asupra legislației și politice, aceasta se dovedește prin următoarea istorie adevărată a unui deputat din Reichstag.

Soția deputatului în chestiune vizita des ședințele parlamentului german, și soțul ei, deputatul, era primar al unei comune. El se distinge de ceilalți deputați prin faptul că purta pe venerata sa căpătină o tichie de catifea. De câte ori soția apărea în tribună, soțul său se ridica de pe locul său și cerea cuvântul.

Gurile rele susțineau că era singura ocazie în care deputatul a putut să impună soției sale, și așa pantoful, sub care deputatul a stat, a avut ca efect că dl deputat a luat o parte neobicită de activă la desbaterile Parlamentului.

S'a întâmplat într-o zi că amabilul președinte Simson a trecut cu vederea pe deputatul care cerea cuvântul și nu odată ci chiar în două rânduri.

Deputatul a pierdut atunci răbdarea, s'a sculat și a strigat președintelui:

— Am cerut deja de a treia oară cuvântul.

Președintele zimbând întoarse capul spre tribună și zise:

— Scuzăți, am zărit-o de abia acum.

O mare ilaritate a izbucnit în sala ședințelor, ceea-ce nu a prea plăcut soției deputatului în chestiune, aflătoare pe tribuna.

O schimbare în lună. Cunoscutul astronom, profesorul Pickering a constatat o schimbare interesantă în lună, și anume în craterul Plato, despre care susțineau și alți astronomi, că nu e pe deplin stâns. În interiorul acestui crater apărură deodată o pată lucitoare, pe care nimeni n'a văzut-o până acum. Scurt după aceea pată a fost înlocuită de o umbră închisă eliptică având un diametru de 3 kilometri, ear spre nord și nord-vest se ivi o fâșie mare albă, care în decursul lunii August își schimba necontenit poziția. Profesorul Pickering susține, că în locul indicat s'a format un nou crater de un diametru de 5 chlm., ear un altul mai mic a dispărut. Din constatările acestea rezultă, că viciața n'a dispărut cu totul din lună.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Commis

în bransa de coloniale cu praxă îndelungată se acceptează.

Ofertele provăzute cu copii după atestatele de serviciu, fotografie și indicarea pretensiunilor și cunoașterea de limbă a se adrese la

„Severineana“

Societatea comercială pe acții Caransebes.

406—2

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă:

342

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Este admirabil rezultatul, pe care îl ajunge on. public de dame prin folosirea laptelui de castraveți veritabil englez. După o folosire de câteva zile dispar de pe față alunițele zgrăbunțelor și alte inconveniențe de piele; netezește fața și sbărciturile, face pielea finitului albă, tineră și fină fără să strice pielea. Mijloc premiat la expoziția din Paris și Viena; acest mijloc scoate și la noi, ea și în Anglia din uz toate cosmeticele. Un flacon 2 cor, săpun de castraveți 1 cor. pudră de castraveți 1 cor. 20. Se poate căpăta în ori-ce farmacie; pe poștă trimite Balassa Cornel, farmacist, Budapesta. Erzsébetfalva; ear în Cașovia (Kassa) Pallaghi Kálmán, Fő-utca II. Deposit primul în Arad la farmacistul Földes Kelemen, și la drogueria lui Vojtek și Veisz.

In binevoitoarea atențiune. Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că începând cu 12 Octombrie îmi vînd marfa cu prețuri esențial reduse. Cu distinsă stimă: *Nadler Lajos*, magazin de vestminte de modă, bărbătești și femeiești Arad, Piața Andrassy Nr. 16. 400

Igaz Sándor

ciasornicar și guvergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul testru ul vechiu. Aur și argint călcat cumpăra p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de cișornice și bijuterii.

In atențiunea domnilor voluntari!

CZIRÁKY ALAJÓS

croitorul regim. 33 de inf. ces. reg.

ARAD,

359

In colțul străzii Comitatului (Tabajdt Károly) și a pieții Andrassy.

Am onoare a recomanda în binevoitoarea atențiune a domnilor voluntari magazinul meu bogat asortat cu uniforme militare de tot armamentul.

Confecționez tot felul de uniforme și ajustări pentru prețuri convenabile, executate în modul cel mai bun.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recuisite de argint, seduli de amănetaie cumpăra pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii

(Palatul miniștrilor.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de

bijuterii și oroloage.

Se caută un învățacel.

Nr. Telefonul 438.

381

Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirianu.
Editor-proprietar: George Nichia.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on public, că pe **Strada Weitzer János Nr. 19**, casa Doamnei vęd. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și infrumșetare

corespunzător intru toate recerințelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintăiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretensiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primesc arangiarea completă de hoteluri, restaurante după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante primesc renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

330

4% BANI! 4 1/2%

pe realități și bunuri cu 4—4 1/2% amortizațiune la locul I. și II. fără spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜN WALD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biuro de informațiuni

330

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Mai departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele, hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7 1/2—8% venit curat, vindere de pământe etc., arende de pământe dela 100 jugăre în sus.

4 1/2% 4%

MÁRTONYI VICTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

Stipendiu de Paris.

Cu stimă:

334

MARTONYI VICTOR

ARAD. Local: Piața Boroș-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.

(Casa d-lui Purcariu).

Avisăm pe on. public că sub

Nr. 11 Calea Archiducelui Iosif

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

364

Reuniunea Industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

Noroc escelent la Török!!

Incomparabil

priește norocul prăvăliei noastre principale. În scurt timp am plătit mai mult de 17 milioane coroane câștig onorațiilor noștri clienți. — Recomandăm deci ca să luați parte la jocul de lozuri (loteria) cel mai norocos din lume. — La loteria ce va urma sub Nr. 15 cu licența reg. ung. eară pe

110,000 lozuri vor cădea 55,000 câștiguri

și se va trage cu totul colosala sumă de

14 milioane 459,000 coroane

în timp scurt de 5 luni.

Cel mai mare câștig la cel mai norocos caz va fi

1.000,000 DE COROANE

Mai departe 1 premiu 600,000, 1 premiu 400,000, 1 à 200,000, 2 à 100,000, 1 à 90,000, 2 à 80,000, 1 à 70,000, 2 à 60,000, 1 à 50,000, 1 à 40,000, 5 à 30,000, 3 à 25,000, 8 à 20,000, 8 à 15,000, 36 à 10,000 coroane și alte multe; cu totul 55 000 câștiguri și premii

în suma de 14 milioane 459,000 coroane.

1/6 los ver. fl. — 75 sau 1.75 cor. | 1/4 los ver. fl. 1.50 sau 3— cor.
1/2 " " " 3— " 6— " | 1/1 " " " 6— " 12— "

Lozurile le trimitem cu rambursă sau prin trimiterea înaintea a sumei. — Planurile oficioase gratis — Comande pentru lozuri veritabile cerem

pâna în luna Noemvre 6 a. c.

a se trimite cu încredere la noi

391

Török A. és Társa

CASĂ DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare negustorie de lozuri din patrie. — Prăvăliile negușătoriei noastre supreme de lozuri sunt:

Centru: Teréz-körut 46/a. Filiale: 1. Váci-körut 4/a.
2. Muzeum-körut 11/a. 3. Erzsébet körut 54/a.

Cuponul de comandă se taie. Banca Török és Társa, Budapesta.

Rog pentru mine a se trimite I. clasă de bilete pentru loz. reg. ung. cu planul de jos oficios.

Suma în coroane | Vă rog a o rambursa. | ce nu
o trimit cu mandat postal. | convine se
o dau în bilete (bancnote, timbre) | șterge.

Adr. corectă

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv și țevi de gumi calitatea cea mai buna.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburi de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce a întrebuițarea de apă nesipoasă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27. sz.

353

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Dacă a-ți căutat norocul în altă parte și ai fost înșelați de toanele Fortunei, mângâiați-vă și cereți-Vă norocul la noi cu un los din loteria de clasă.

Colectura noastră e cea mai mare în provincie, și tot odată cea mai favorizată de „Fortuna“, cea ce dovedește că am numărul clienților noștri în mod prompt și culant câștiguri principale de:

200.000, 100.000, 70.000, 30.000, 20.000, 10.000 etc.

Tragerea proximă începe la **24 Novembre a. e.** și vă oferăm din depoul nostru deja împușinat:

Los întreg	jumătate	pătrime	optime
C. 12—	C. 6—	C. 3—	C. 150

Câștigul principal în caz favorabil Un milion de Coroane.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

CASA DE BANCĂ

JACOB L. ADLER & FRATELE

BRAȘOV.

409

Prăvălie pentru mănuși și suspensorii a lui

HUBATSCHER T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(In casa Băncii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mănușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe care le vând pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public rămân

303

cu respect: **Hubatschek T.**

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor
și lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

În curs funcționează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La recercări servește cu informațiuni

358

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utca Numărul 41. —

Norocu lui Gaedicke e colosal!

În scurt timp am plătit 15 milioane coroane, în care sunt cele mai mari câștiguri:

Marele premiu de 600,000 Coroane pe Nr. 62551.

400,000 Coroane pe Nr. 11.119	100,000 Coreane pe Nr. 42,758
400,000 „ „ „ 28,916	100,000 „ „ „ 49,878
400,000 „ „ „ 33,464	100,000 „ „ „ 87,991
70,000 „ „ „ 60,912	60,000 „ „ „ 78,863
60,000 „ „ „ 17,357	60,000 „ „ „ 82,528
60,000 „ „ „ 97,263	30,000 „ „ „ 6,920
30,000 „ „ „ 38,691	30,000 „ „ „ 90,964

La loteria ce va urma sub Nr. XV cu licența reg. ung., eară pe 110.000 lozuri vor cădea 55,000 câștiguri în care este și cel mai mare câștig

1.000,000 de coroane.

Tragerea pe clasa I. se va ținea deja la **24 și 25 Noembrie 1904.**

1 los întreg	o jumătate	1 pătrar	o optime
12 Cor.	6 Cor.	3 Cor.	150 Cor.

Losurile să trimit după primirea banilor sau cu rambursă. Planurile oficioase gratis. Pentru trimiterea francată a banilor servesc la cerere cu ocurile de postă. Comandele să se trimită numai decât.

A. GAEDICKE

Cea mai mare negustorie de losuri din Ungaria.

BUDAPESTA, Kossuth Lajos-u. 11 sz.

407